

Nuorisopalveluiden osallisuuden ja osallistamisen vuosi

Sisältö

- 5** Johdanto
- 8** Kulttuurisen nuorisotyön vuosi: tapahtumat
- 10** "Odotan aina sitä, että mulla ois aikaa tehdä taidetta"
- 14** Jengityöstä terve!
- 16** Vastausautomaatista vastuuttavaksi oivalluttajaksi:
valmentava johtaminen muuttaa esihenkilön roolia
- 18** Harrastustoiminta ja Mahdollistamo mukana kaupungin osallisuusmessuilla
- 20** Oppilaitosnuorisotyö
- 22** Lean-koulutus
- 24** Nuorten toiveiden kuuleminen harrastustoiminnassa ja 7.-luokkalaisten
henkilökohtaiset harrastusohjaukset
- 25** Haastattelut osallisuudesta
- 26** Haastattelu: Emilia Erola ja Jonna Pohjola
- 28** Haastattelu: Emmi Hituri
- 30** Haastattelu: Erno Lampinen
- 32** Haastattelu: Laura Peltoniemi
- 34** Haastattelu: Seppo Koponen
- 36** Haastattelu: Tomi Vähäkangas

Kirjoittajat

Emilia Erola
Emmi Hituri
Pilvi Hokkanen
Mirva Kallunki
Jouni Kivilahti
Seppo Koponen
Erno Lampinen
Aapo Mikander
Denis Nikkinen
Susanna Ormaa-Perälä
Johanna Panttila
Laura Peltoniemi
Jonna Pohjola
Roosa Rusanen
Anu Siiteri
Valtteri Tikka
Tomi Vähäkangas

Kannen kuvat: Roope Montonen

2023

Johdanto

Osallisuus ja osallistaminen ovat vuoden 2023 toimintakertomuksen teemat. Nuorisotyö on olennainen osa nuorten kasvua ja kehitystä. Osallistava nuorisotyö korostaa nuorten aktiivista roolia oman elämänsä suunnittelussa ja yhteiskunnassa. Tässä toimintakertomuksessa työntekijät kirjoittavat nuorisotyön merkityksestä osallisuuden edistäjänä ja sen vaikutuksista nuorten elämään sekä haastattelujen avulla kuvataan kokemuksia osallisuudesta ja osallistamisesta nuorisopalveluissa.

Nuorisotyössä osallisuus tarkoittaa nuorten mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihinsa, osallistua päätöksentekoon ja olla mukana yhteisössään. Osallistava nuorisotyö pyrkii vahvistamaan nuorten ääntä ja tarjoamaan heille tilaisuuksia vaikuttaa yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti.

Nuorisotyössä osallisuus voi ilmetä monin tavoin:

1. **Osallistuminen:** Nuoret voivat osallistua erilaisiin toimintoihin, tapahtumiin ja projekteihin. Heidän mielipiteensä otetaan huomioon päätöksenteossa.
2. **Vaikuttaminen:** Nuoret voivat vaikuttaa oman yhteisönsä asioihin esimerkiksi nuorisovaltuustoissa, järjestöissä ja hankkeissa.
3. **Kulttuurinen osallisuus:** Nuorisotyö voi tarjota mahdollisuuksia taiteeseen, musiikkiin, teatteriin ja muihin kulttuurialoihin osallistumiseen.
4. **Sosiaalinen osallisuus:** Nuoret voivat rakentaa ystävyyssuhteita, verkostoitua ja tuntea kuuluvansa yhteisöön.

Nuorisopalveluiden työntekijöillä on keskeinen rooli nuorten osallisuuden edistämiseksi. Kysyttäessä, mikä on parasta työssä, tuli usealta nuorisopalveluiden työntekijältä vastaus, että parasta on kohderyhmämme, nuoret ja toiseksi parasta on kokemus osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista. Mahdollisuus osallistua koulutuksiin, kouluttautua ja siten jatkuvasti kehittää omaa työtään. Tämä on tärkeää, jotta työntekijät voivat paremmin tukea nuoria heidän osallisuuden polullaan.

Nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelman kirjausten ja toimenpiteiden avulla pyrimme edelleen tukemaan nuorten luovuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhteistyötä nuorten, nuorisotyöntekijöiden ja koko yhteisön kesken. Tervetuloa lukemaan monista eri osallisuuden ja osallistamisen ilmenemismuodoista nuorisopalveluissa!

Jouni Kivilahti, nuorisotoimenjohtaja
Susanna Ormaa-Perälä, nuorisopalveluiden suunnittelija

Kuvat: Niko Huuononen, Anniina Horppila, Roope Montonen

2023

vuosi numeroina

277 640

/200 000*

Osallistuja- ja asiakasmäärä

4.4

/4.1*

Asiakaspalautteiden ka.

180

/250*

Työllisyyspalveluita käyttävien nuorten määrä

105

/180*

Palkkatuella työllistettyjen nuorten määrä

704

/680*

Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä

4.6

/4.2*

Asiakastytyväisyyskyselyn ka. suunnitelmallisesti tuetuista

61%

/50%*

Työllisyyspalveluita käyttävien nuorten sijoittuminen

*tavoite

Kulttuurisen nuorisotyön vuosi: tapahtumat

Kulttuurinen nuorisotyö on toimintaa, jossa taiteen ja kulttuurin keinoin tuetaan nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskunnassa. Toiminnan tavoitteena on kulttuuriseen nuorisotyöhön liittyvien tapahtumien ja toimintojen lisääminen ja monipuolistaminen.

2COOL4PARTY 26.5.2023, Sibeliustalo, Finlandia-klubi

Lahden kaupungin kumppanuuspöydät järjestivät yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa 26.5.2023 klo 18.00–21.00 Sibeliustalon Finlandia-klubilla vuonna 2005–2010 syntyneille nuorille suunnatun päihteettömän ja maksuttoman keikkaillan, 2COOL4PARTY. Tapahtumalla haluttiin tarjota alle 18-vuotiaille maksuton keikkaelämys.

Tapahtumassa esiintyivät paikalliset bändit N.H.P.O ja Nocturnal Mortuary. Pääesiintyjänä nähtiin Pihlaja sekä jambo. KOKO Lahti Oy sekä Sibeliustalo tukivat tapahtumapaikan järjestelyissä ja tapahtumasta julkaistiin aftermovie nuorisopalveluiden YouTube-kanavalle.

Tapahtumaa tehtiin yhdessä lahtelaisten nuorten kanssa. Kulttuurisen nuorisotyön tiimi vastasi nuorten artistitoivekyselyn ja tapahtuman nimikilpailun toteuttamisesta sekä DramaLaBin kautta tulleiden juontajien ja N.H.P.O bändin mukaan rekrytumisesta. Nuorisopalveluiden työntekijät levittivät tapahtumalippuja kouluilla ja nuorisotiloilla ja niitä jaettiin myös Trion lippupisteellä. Tapahtuman graafisen ilmeen sekä tapahtumassa kuvaamisen toteuttivat mediatoimialan valmentautajat.

Roope Montonen

Mastofestarit: Lahes elos?! 18.8.2023, Lahen tori

Nuorisopalvelut vastasi perjantai-illan ohjelman tuottamisesta Mastofestareilla 18.8.2023 klo 16.00–20.00 Lahden torilla. Festareiden osatapahtuman nimi oli Lahes elos?! ja sen ohjelma painottui katukulttuuriin, joka sisälsi mm. graffitimaalausta, skeittaamista, katukorista, katutanssia sekä pop-punkkia ja räppiä. Tapahtuma oli jatkumo edellisenä vuonna järjestetyille Back to school -koulunalkajaistapahtumalle.

Ohjelmavallalla esiintyivät Mahdollistamon nuoret esiintyjät, Möysän nuorisoseuran tanssijat, Gaudian lukion bändit sekä lahtelaiset artistit Eki & Ray ja No More Clothes. Lisäksi tapahtumaan toiminnallista tekemistä toivat Nuorisovaltuusto, Lahden lukio Gaudia, Pinna Skateboarding ry, Inspis ry, Lahti Basketball Juniorit sekä Kumppanuuspöydät. Tapahtumassa olivat mukana myös Monon Side ry, liikkuva nuorisotyö Liinu sekä jalkautuva nuorisotyö. Tapahtumassa oli hyvä keli, joka näkyi myös sen kävijämäärässä. Tapahtuma tehtiin yhteistyössä Lahden kaupungin tapahtumapalveluiden kanssa.

Kulttuurisen nuorisotyön tiimi ylläpiti tapahtumassa lyriikkakioskia, johon pääsi ideoimaan sanoituksia. Pisteellä työskenteli myös nuoria, jotka toimivat myös tapahtuman glittermaalausasteella sekä popcorn- ja hattarakojulla. Mahdollistamo tuotti tapahtumaan tunnin mittaisen ohjelman, joka sisälsi räppiä, tanssia, teatteria sekä dj-musiikkia. Mahdollistamon esiintyjänä olivat \$imon, Ele & the boy on the moon, tanss duo Iris & lida, Jesse Arctic, Dj Raivo sekä viisihenkisen teatteriryhmän tiiseri esityksestä Sen yhden

nuoren aikuisen tarina. Tapahtuman juontajina toimivat nuoret. Tapahtuman graafisen ilmeen toteuttivat sekä kuvaamisesta vastasi mediatoimialan valmentautajat.

So(ber) Halloween 1.11.2023, Möysän musaklubi

Nuorisopalvelut järjesti Möysän musaklubilla täysi-ikäisille maksuttoman ja päihteettömän halloween-teemaisen klubi-illan osana Lahden kaupungin syntymäpäivän ohjelmaa. Tapahtumassa pidettiin asukilpailu ja siellä esiintyivät Isaac Sene, Sirkus Kolmen Kopla, valojonglööri Antti Pylsy, Dj Raivo, Dj Imppu sekä Mahdollistamon tanssiworkshopin tanssijat.

Idea ja toive täysi-ikäisten päihteettömään tapahtumaan tuli nuorilta aikuisilta. Tapahtuman idea pohjautui sober curious -ilmiöön, joka kannustaa kokeilemaan uteliaasti raittiina olemista tilanteissa, joissa totutusti käytetään alkoholia. Tavoitteena oli myös tarjota illanviettovaihtoehto korkeakouluopiskelijoille, ja siellä jaettiin kangasmerkkejä mocktailin ostaneille.

Tapahtuman halloween-tanssishow sai alkunsa Mahdollistamon järjestämästä 18–24-vuotiaiden tanssi-workshopista, jonka ohjaajana toimi Joonas Saarela. Tilaisuuden juontajina toimivat nuoret ja kuvaajina mediatoimialan valmentautajat. Tapahtumasta julkaistiin aftermovie nuorisopalveluiden YouTube-kanavalle.

Pilvi Hokkanen, kulttuurituottaja

Niko Huuonen

”Odotan aina sitä, että mulla ois aikaa tehdä taidetta”

Mahdollistamon ensimmäinen toimintavuosi AVI:n tukemana hankkeena on ollut monipuolinen ja erittäin vilkas. Vuoden 2023 aikana erilaisia yhteydenottoja oman taide- ja kulttuuriprojektin edistämiseksi on tullut yhteensä 35 (28.11.2023 mennessä). 17 niistä on ollut toteutuskelpoisia. Toteutukseen siirtyvät unelmat arvioidaan Mahdollistamolle luotujen perusteiden kautta. Nuorten omien projektien lisäksi on järjestetty erilaisia maksuttomia workshoppeja sekä kaksi taide- ja kulttuurileiriä yhteistyössä 4H-yhdistyksen kanssa. Moni Mahdollistamon nuorista on myös päässyt esiintymään erilaisiin tapahtumiin.

Taidelähtöinen, hyvinvointia edistävä toiminta on kautta historian ollut osa nuorisotyötä. Tiedon ja tutkimuksen lisääntyessä kasvaa myös arvostus ja sitä kautta halutaan rakentaa pysyviä rakenteita toiminnoille, joissa nuorten on mahdollista työskennellä hyväksi havaituilla tavoilla. Mahdollistamo pyrkii vakiinnuttamaan sekä luomaan uusia toimintoja, jotta nuorten tuottamaa omaehtoista taide- ja kulttuuritoimintaa voitaisiin nähdä ja kokea myös jatkossa.

Mahdollistamon toiminnan sisältöä ja muotoa halutaan edelleen parantaa ja kehittämistyössä on ollut mukana nuorten kehittämistyöryhmä. Tapaamisia on ollut vuoden aikana neljä, ja sen lisäksi nuoret ovat tehneet muutamia itsenäisiä tehtäviä ja vastailleet kysymyksiin ja pohdintoihin pitkin vuotta yhteisen WhatsApp-ryhmän kautta. Tarkoitus oli tutkia toiminnan mahdollisuuksia, havaita haasteita ja ratkoa niitä yhdessä. Työskentelymenetelmät olivat pääsääntöisesti taidelähtöisiä.

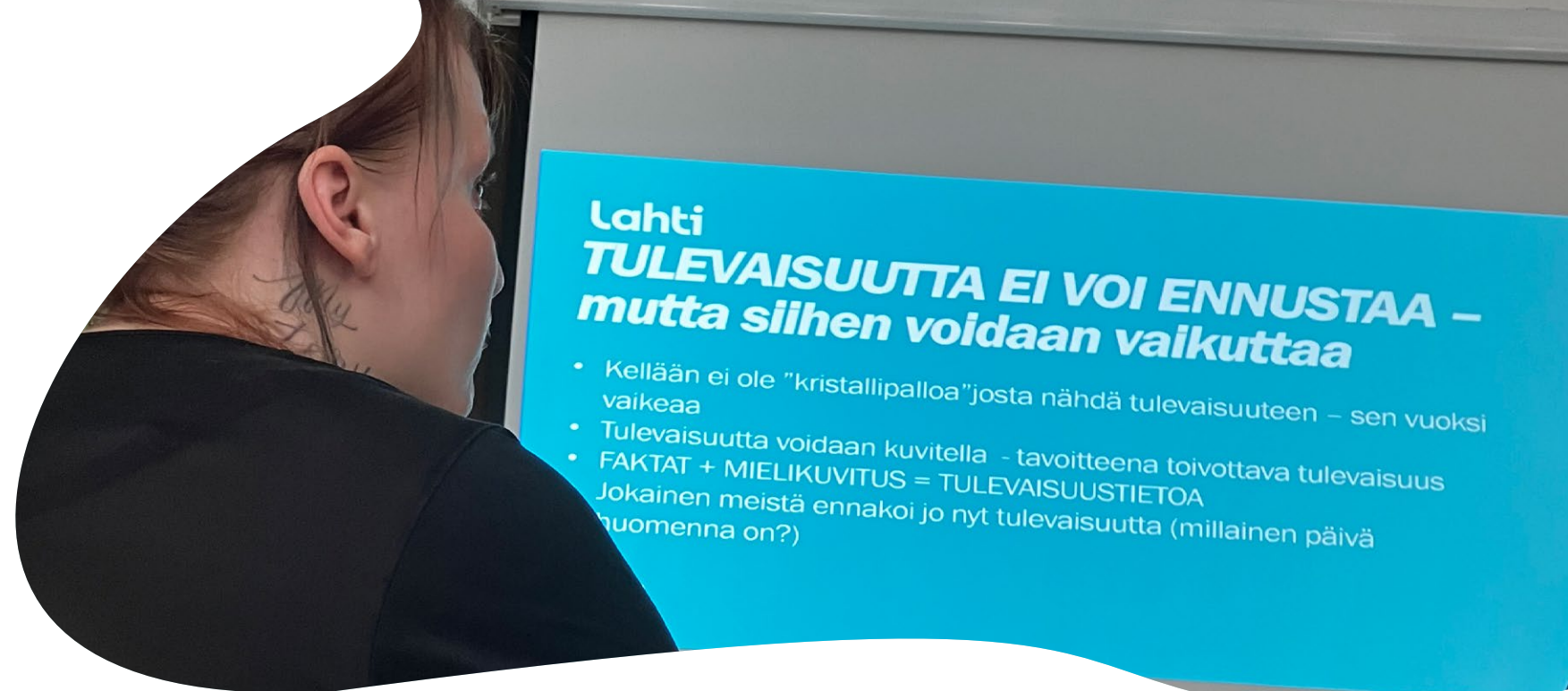
Ensimmäisessä tapaamisessa käsiteltiin unelmointia, ideointia ja niiden projekteiksi viemiseen liittyviä työskentelytapoja ja -taitoja. Mahdollistamon toiminta-ajatus käytiin läpi perusteineen ja tavoitteineen. Lisäksi esiteltiin hankkeen sisältö ja tavoitteet. Unelmoimiseen liittyviä kysymyksiä lähestyttiin ensin toiminnallisesti savea työstäen. Tehdyistä teoksista keskusteltiin ja niiden pohjalta

nousseista kysymyksistä nostettiin muutama tärkeä otsikko esille. Työskentelyssä oli mukana intuitiivista automaatiokirjoittamista. Savityöskentelyn jälkeen skräpättiin lehdistä hahmo, joka on iältään 10–29-vuotias. Hahmolle luotiin prosessidraaman menetelmällä nimi ja historia.

Prosessidraaman kautta nuori voi käsitellä monenlaisia tunteita, kokemuksia sekä tietoa samanaikaisesti. Prosessidraaman avulla luotu tila mahdollistaa vakavan leikin, jossa osallistuja tulee yleensä osallistuneeksi kokonaisvaltaisemmin aiheen käsittelemiseen, kuin pelkän kysymys-vastaus-tyyppisen dialogin kautta. Keskeistä työskentelytavassa on, että tutkitaan ennemmin, kuin tiedetään ja liikutaan joustavasti fiktion ja faktan välissä. Prosessidraamalle tyypillistä on se, että aiheita ja asioita pulpahtaa esiin, siksi ei-tietämisen tila on oleellinen osa ohjaajan asennetta. Prosessidraama koostuu usein monista eri osista, paloista tai fragmenteista.

Hahmoja syntyi kolme, joilla jokaisella oli taide- ja kulttuuritoimintaan liittyvä unelma. Tämän jälkeen nuoret täyttivät hahmoilleen Mahdollistamolla käytössä olevan unelmakaavakkeen.

Toisella tapaamiskerralla kehittämistyöryhmä kävi läpi Mahdollistamon perusprosessia. Nuoret palasivat itse luomiensa fiktiivisten hahmojen pariin. Gilberta, Magnus ja Annastiina heräsivät eloon päiväkirjamerkintöjen ja haastatteluhetken avulla. Nuoret pyrkivät

työskentelyn aikana havainnoimaan hakijoiden unelmia ja niihin liittyviä toiveita ja tavoitteita monelta eri kantilta. Nuoret saivat asettua myös haastattelijoiksi ja lopulta yhdessä arvioivat nuorten mahdollisuuksia saada tukea Mahdollistamon kautta. Perusteita käytiin yhdessä läpi ja niitä mietittiin monelta eri kantilta. Oleellisiksi kysymyksiksi nousivat mitä Mahdollistamon toiminnasta he a) säilyttäisivät, b) kehittäisivät ja c) muuttaisivat. Näihin kysymyksiin vastattiin myös kirjallisesti.

Kolmannessa tapaamisessa aiheena oli tulevaisuuden ennakointi ja Lahteen sopivan kaupunkikulttuurin ideointi. Sisällöstä vastasi Lauri Keskiäli. Laurin ajatus työpajan taustalla: ”Tulevaisuuden ennakoinnin menetelmiä hyödyntäen ajattelin kehittää konseptin (jota Mahdollistamo saa halutessaan käyttää) jossa tietyn väliajoin järjestettäisiin vaikuttajaryhmän nuorille ajatushautomo -työpaja. Tässä työpajassa kerättäisiin näkemyksiä, ajatuksia

ja ehdotuksia lahtelaisille vaikuttajille, millaisen kaupunkiympäristön kulttuurin näkökulmasta he haluaisivat? Millainen kaupunkikulttuuri olisi heidän mielestään kiinnostava? Mitä heille tällä hetkellä kuuluu? Haarukoin samalla tahoja, joille tällaisen ulostulon voisi järjestää.”

Kehittämistyöryhmän viimeisessä tapaamisessa käytiin läpi prosessia, jossa nuoret ovat olleet osallisina. Nostettiin uudestaan esille tilanne, tavoitteet ja ne kysymykset, joista lähdettiin liikkeelle alkuvuodesta ja kerrattiin työvaiheet ja aiheet, joita on käsitelty. Sen jälkeen esiteltiin muutokset, joita tulevana toimintavuonna kokeillaan. Jokainen muutos pohjaa sekä nuorten esille tuomiin havaintoihin, hankekoordinaattorin näkemyksiin, että anonyymeihin Zeffi-palautteisiin, joita on saatu projekteja toteuttaneilta nuorilta.

Nuoret toivat esille olevansa erittäin tyytyväisiä tuleviin muutoksiin. Mahdollistamon jatkuvan haun tilalle kokeillaan hakuja, joka on auki neljä kertaa vuodessa. ”Hyvä että on hakuajat. Itsekin toimin yleensä nopeammin, kun on jonkinlaisia deadlineja tai päivämääriä. Haku aika tekee koko hommasta haluttavamman”. Prosessiin liittyvä rakenne myös muuttuu hakuajojen myötä hieman. Jokainen projekti pyritään laittamaan alulle yhteisessä, ensimmäisessä tapaamisessa. Yhteisessä aloituksessa nuorilla on ennen kaikkea mahdollisuus tavata toisiaan ja vaihtaa ajatuksia muiden kanssa omasta projektistaan.

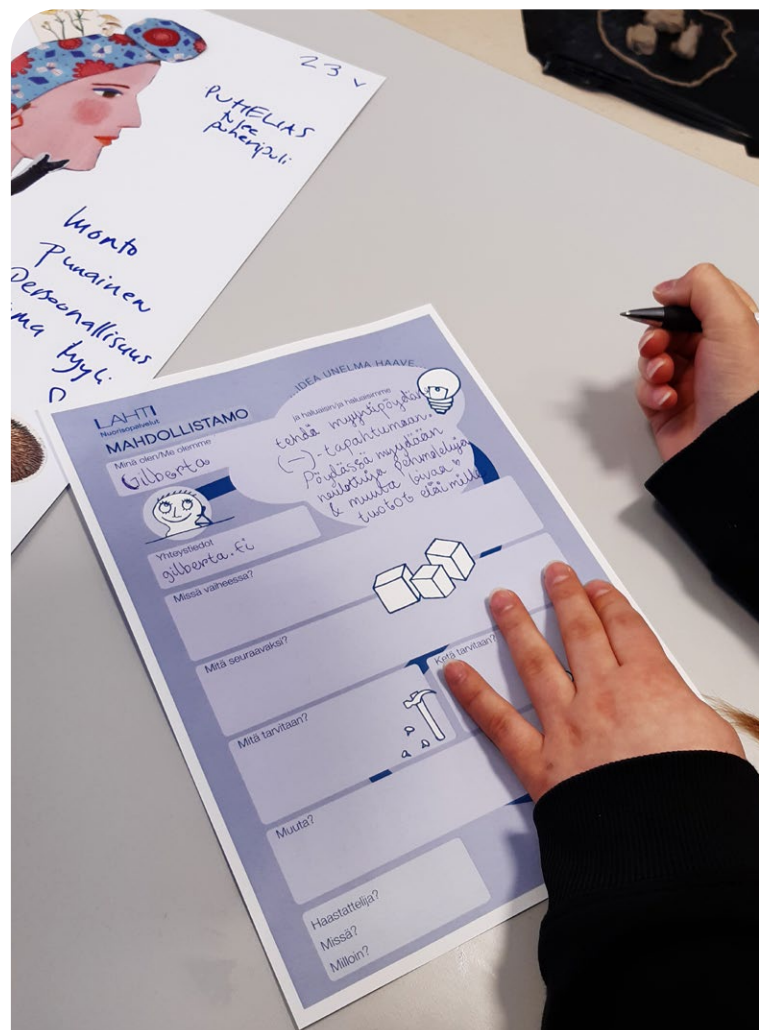
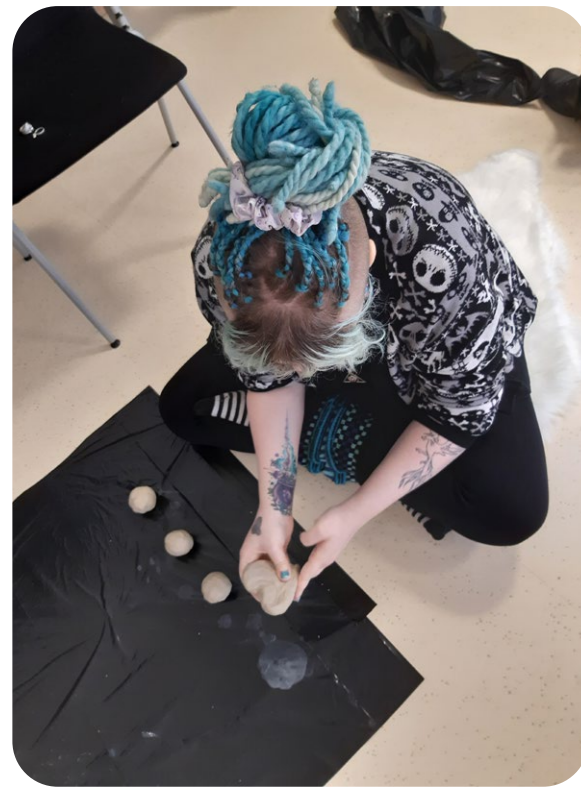

Yhteinen aloitus on myös käytännönläheinen tapa ratkaista se, että Mahdollistamon toimintaan liittyvä oleellinen infon saavuttaa kaikki samanaikaisesti.

Tapaamisessa esitellään erilaiset tuen muodot ja toiminnan perusta ja toiminta-ajatus. Lisäksi hankintojen tekemiseen, sosiaalisen median käyttöön, oman työn dokumentointiin ja projektin seurantaan liittyvät asiat käydään läpi. Jokainen tapaamiseen tuleva esittelee oman unelmansa mindmapin tai moodboardin kautta muille. Tämän jälkeen jokainen saa kolme kokonaista omaa ohjauskertaa, jotka kulkevat unelmuotoilun otsikon alla. Unelmuotoiluprosessin sisältö vaihtelee projektikohtaisesti. Yhteinen lopetus projekteille pyritään myös järjestämään.

Nuorten kehittämisyöryhmä koki työskentelyn aiheen parissa mielenkiintoiseksi. Moni sanoi, että ymmärsi asioita liittyen taiteen ja kulttuurin tuottamiseen, joita ei ollut aikaisemmin tullut ajatelleeksi, ja halu tuottaa ja tehdä itse jotain kehittyi ja kasvoi vuoden aikana.

Laura Peltoniemi, hankekoordinaattori

M i T ä S ä

O d o t A t ...

Jengityöstä terve!

Koronan jälkimainingeissa media paukutti toistuvia otsikoita nuorten tekemistä törkeistä rikoksista ja pahoinpitelyistä. Myöhemmin otsikoihin nousivat länsinaapurin lähes sotatilaa muistuttava tilanne ja kotimaassa pidetyt jengioikeudenkäynnit. Ilmiöt tulivat valtaväestön tietoisuuteen vähän kerrallaan.

Meneekö nuorilla niin huonosti mitä lehdissä kirjoitetaan? Ei mene, mutta hieman huolissaan on silti hyvä olla. Nuorten tekemät rikokset ovat määrällisesti lisääntyneet pitkän laskusuuntauksen jälkeen ja monet toimijat kertovat väkivallan raaistuneen.

Keväällä 2023 Opetus- ja kulttuuriministeriö laittoi haettavaksi suuremman potin rahaa nuorisoriikollisuuden ja väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisyyn ja vähentämiseen. Lahdessa tätä rahaa haettiin ja se saatiin täysimääräisenä. Lopputuloksena syntyi jengityön hanke. Kerrotaan siitä tässä tarkemmin, mutta ensin ihan vähän alustusta. Nuorisoriikollisuus on monimutkainen ilmiö. Toistuvasti rikoksia tekevien nuorten kohdalla siihen liittyy todennäköisesti haasteita koulunkäynnissä, perhesuhteissa ja kaveripiirissä. Päihteidenkäyttö on yleistä, samoin vaikeudet mielenterveyden kanssa, ehkä myös nepsy-piirteet. Ilmiön ja oireilevien nuorten ympärillä on iso joukko aikuisia toimijoita ja viranomaisia. Jostain syystä osa nuorista pääsee tippumaan verkon läpi melko helposti.

Sitten itse asiaan. Meitä on jengityön hankkeessa kolme työntekijää, Denis, Aapo ja Valtteri. Tarkoitus on pyörittää hanketta aina syksyyn 2025 saakka ja mielellään toki jatkaa jollakin tavalla myös sen jälkeen. Denis ja Aapo tekevät hankkeessa jalkautuvaa nuorisotyötä, eli operoivat kentällä kauppakeskuksissa, kadulla ja koulujen pihilla. Hankkeessa jalkautuvaa työtä pyritään kohdentamaan; jotka ovat sisällä nuorisoriikollisuuden ilmiöissä tai joilla on korostunut riski sujahtaa sinne. On hyvä muistaa, että jo lisäämällä aikuisten läsnäoloa epävirallisissa kohtaamispaikoissa, lisätään turvallisuuden tunnetta.

Kuten rivien välistä edellä mainittiin, hankkeella pyritään vaikuttamaan kahteen nuorten joukkoon. Ensimmäinen ryhmä on toistuvia rikoksia tehneet nuoret, jotka ovat jo päätyneet haastaviin tilanteisiin. Toisen ryhmän muodostavat rikoksia tekevien nuorten ympärillä liikkuvat ja aiheita ihannoivat nuoret, joista osa on niin sanottuja "wannabe-roadmanejia". Jalkautuva työ pyrkii vaikuttamaan ilmiöihin, esimerkiksi nuorten kokoontumiseen Launeen skeittiparkille.

Valtteri tekee vahvemmin yksilötyötä ja vastaa hankkeen koordinoinnista. Voimakkaammin oireilevat nuoret ovat usein monen toimijan palveluiden piirissä. Iso ajatus meillä on, että yksilötyö voisi toimia eri palveluiden välissä, nuoren tukena tai toisen nuoren kohdalla erikoistuneempuna palveluna, missä voisi puhua myös raffimmista jutuista.

Hankkeen kolmannen suuren elementin muodostaa laaja verkostotyö. Kuten edellä mainittiin, voimakkaammin oireilevat nuoret ovat monen palvelun piirissä ja näissä piireissä meidän olisi myös tärkeää olla. Tämä pätee niin yksittäisten nuorten kohdalla, kuin kaupunkitasoisesti. Isommassa kuvassa tarvitsemme yhteistyötä siinä, ettei tehdä päällekkäin muiden kanssa, ja saadaan riittävä tietoa siitä, missä tapahtuu ja mitä.

Lahdessa on jengityön hankkeen kanssa samaan aikaan samalla teemalla koulusovittelun hanke perusopetuksessa, Hytti23 hanke Salpauksessa ja yhteisöllisyyden vahventamisen hanke Gaudiassa. Tämä on myös verkosto, jonka kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä.

Ihan vielä ei tavoitteiden kanssa olla maalissa, eikä tarvitse ollakaan. Hanke on rullaamassa ensimmäistä syksyä ja muutamia kuukausia on tätä kirjoittaessa alla täydellä miehityksellä. Jalkautumiset pyörivät ja Aapo ja Denis alkavat olla kentällä oleville nuorille tuttuja.

Liikkeellä olevien nuorten määrä on tavannut laskea kylmien kuukausien ajalle, ja tämä on toteutunut myös kuluvana vuonna. Ylitetään

jalkautumisen kanssa hieman rajoja, mennään kohtaamaan nuoria (mahdollisesti tuttuja) ja kuluttamaan naamaa Salpaukseen ja perusopetuksen puolelle.

Yksilötyö käynnistyy ennako-oletusten mukaisesti hitaasti. Kentällä liikkuvien nuorten pienen määrän vuoksi ohjautuvuus sieltä on ollut olematon. Mahdollisesti poliisin voimakkaammasta reagoinnista johtuen tietyn profiilin nuorien näkyvyys on ollut pienempi. Yhteistyö etenkin viranomaisten kanssa vaatii aikaa ja toistoja. Vanhat olemassa olevat verkostot toimivat ja uusia yhteyksiä on saatu syksyn aikana rakennettua. Tavoitteet ovat korkealla. Halutaan, että jalkautuva työ pystyy paikallistasolla vaikuttamaan ilmiöihin ennen niiden räjähtämistä käsiin. Halutaan, että tietoa etenkin ilmiöistä jaetaan eri toimijoiden kesken

ja kaikilla olisi suurin piirtein yhtenevä kuva kokonaisuudesta. Halutaan, että raskaimmin oireilevat nuoret eivät jäisi yksin, vaan tieto heistä saavuttaisi jengityön. Halutaan napata näistä tyypeistä koppia kahdella kentällä, tarvittaessa saattaa, mutta enimmäkseen mennä eteenpäin yhdessä. Katsotaan miten käy.

Rakkaudella Aapo, Denis ja Valtteri

Valtteri Tikka, hankekoordinaattori
Aapo Mikander, palveluohjaaja
Denis Nikkinen, palveluohjaaja

Valtteri Tikka

Vastausautomaatista vastuuttavaksi oivalluttajaksi: valmentava johtaminen muuttaa esihenkilön roolia

Lahden kaupungin johtamiskulttuuri perustuu henkilöstöpoliittisten linjausten mukaan henkilöstöä kunnioittavaan, valmentavaan ja ratkaisukeskeiseen muutosjohtamiseen. Linjausten tukemiseksi kaupunki tarjosi kaikille esihenkilöille ja johtajille valmentavan johtamisen koulutusta 2022–2023. Koulutuksen teemoina olivat valmentavan johtajan rooli, luottamus epävarmuudessa, vaikuttava vuorovaikutus, haastavat tilanteet sekä itsensä johtaminen ja yhteisöohjautuvuus.

Kuunnellen, kannustaen, kysyen

Soback (2021) kuvaa valmentavan johtajuuden olevan vuorovaikutussuhde, joka pyrkii tietoisesti kehittämään johdettavien kykyä oman työnsä

viisaaseen johtamiseen osana kokonaisuutta”. Valmentavan johtajuuden prosessissa esihenkilö (valmentaja) tukee työntekijää (valmennettava) ottamaan käyttöön voimavarojaan ja osaamistaan niin, että hän saavuttaa tavoitteensa. Neuvojen ja käskyjen antamisen sijaan esihenkilö kuuntelee, kannustaa ja esittää kysymyksiä. Kuuntelun, kannustamisen ja kysymysten esittämisen avulla työntekijää johdatellaan häntä koskevissa asioissa oivallusten, ratkaisujen ja ideoiden äärelle. Valmentava johtaminen ei päästä helpolla; sen sijaan se haastaa kaikki osapuolet näkemään uusia näkökulmia ja vaihtoehtoja. Toisin sanoen, vastausautomaattina toimimisen sijaan esihenkilöstä tulee vastuuttava oivalluttaja.

Tavoitteena valmentavaan johtamiseen perustuva johtamiskulttuuri

Lähes kaikki kaupungin esihenkilöt ovat käyneet nyt koulutuksen. Tavoitteena on saada yhtenäinen valmentavaan johtamiseen perustuva johtamiskulttuuri. Kysyimme Nuorisopalveluiden koulutukseen osallistuneilta esihenkilöiltä

ajatuksia koulutuksen annista. Vastauksista ilmeni, että valmentava johtaminen saattaa vaikuttaa näennäisesti helpolta, koska se lisää henkilöstön osallisuutta ja päätäntävaltaa omaan työhön liittyen. Todellisuudessa esihenkilöt tekevät valmentavassa johtamistyylissä perinteistä johtamistyyliä enemmän ja käyttävät siihen enemmän aikaa. Eroavaisuus syntyy muun muassa siitä, että valmentavassa johtamistyylissä esihenkilöt uskaltavat tietää vähemmän ja kysyvät enemmän.

Valmentava johtaminen on “mieltä kutkuttavaa”

Koulutuksen parasta antia oli tavata muita esihenkilöitä eri yksiköistä. Pääsimme jakamaan huomioitamme ja osaamistamme toimintatavoissa sekä keskustelemaan esihenkilötyön haasteista. Haasteet ovat toimialasta riippumatta yllättävän samankaltaisia: tarvitsimme aikaa ja läsnäoloa lähijohtamiseen, mutta se valuu helposti järjestelmiin ja byrokraatiaan. Oli oivalluttavaa

huomata, että meillä toimitaan jo jonkin verran valmentavan johtamisen menetelmin. Kaupunkitasolla valmentavaan johtamiseen siirtyminen tulee viemään aikaa. Tavoite on kuitenkin hyvä ja Hulkkosen Matin sanoin “mieltä kutkuttava”!

Johanna Panttila, suunnittelija
Mirva Kallunki, toiminnanohjaaja

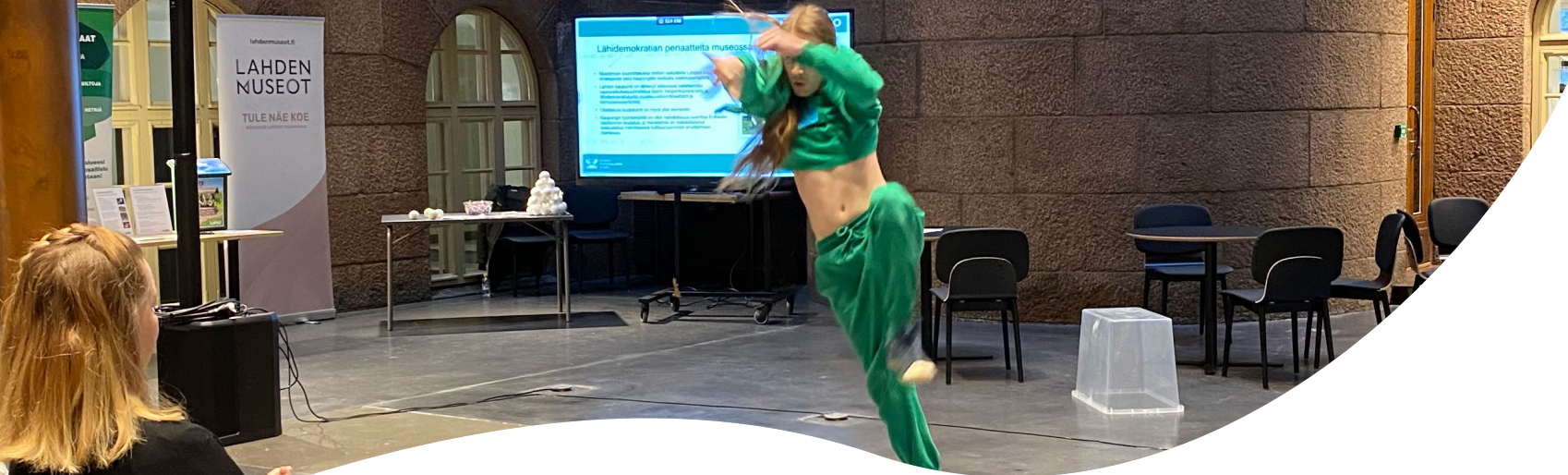
Lähteet:
Lahden kaupungin henkilöstöpoliittiset linjaukset
Valmentavan johtamisen koulutusmateriaali (Mari Kokkonen & Markus Kräkin, LAB-ammattikorkeakoulu)
Soback, Dan: Valmentava johtajuus – opas voiman, viisauden ja myötätunnon herättämiseen (2021)

Hyvän valmentavan johtamisen 6 prinssiippiä:

- 1) Luo turvallinen ympäristö
- 2) Ohjaa kysymyksillä
- 3) Mahdollista ja edellytä itsenäistä päätöksentekoa
- 4) Sparraa ja ole tukena tarvittaessa
- 5) Nosta tutkiskeluun ajattelu- ja toimintatapoja
- 6) Kiitä ja kannusta

(Mari Kokkonen, LAB 2023)

Harrastustoiminta ja Mahdollistamo mukana kaupungin osallisuusmessuilla

Lahden kaupungin osallisuusmessuilla oli loistavia puheenvuoroja osallisuudesta sekä esimerkkejä menetelmistä ja työmuodoista. Oman tunnelmansa messuille toivat lapsiosallistajat. Messupäivä sattui olemaan myös Lapset mukaan töihin -päivä. Lapsetkin osallistuivat ohjelmaan mm. Mentimeterin esittelyhetkessä vastaamalla kysymyksiin **Mikä eläin tunnet tänään olevasi** ja **Minkälainen aamu sinulla tänään oli?** Tilaisuus järjestettiin uudistetun Kaupungintalon sisäpihalle ja päivän päätteeksi pääsi kierrokselle uusiin tiloihin.

Tilaisuuden avasi Katja Repo, yhteisömanageri (Tuusula) puheenvuorollaan, jonka otsikkokysymys **Onko osallisuus toimintatapa vai kiva lisä** sai pohtimaan osallisuuteen liittyviä haasteita. Osallisuus on laaja, kokemuksellisuuteen perustuva käsitys, ja osallisuuden kokemuksen aikaansaaminen liittyy moniin eri vaiheisiin. Repo toi case-esimerkin kautta näkyväksi sudenkuopat, joita osallisuustyössä voi olla ja piirsi näkyväksi inhimillisen perustarpeen: huomioidaanko päätöksiä tehdessä juuri minut ja minun erityistilanteeni? Repo toi rohkaisevasti esille, että Keinoja suunnitella, arvioida, toteuttaa yhdessä ja osallistaa asukkaita, järjestöjä, yrityksiä ja yhteisöjä on paljon -> Keinoja on paljon enemmän kuin niitä käytetään.

Puheenvuoroja oli myös sosiaalisen median käytöstä vuorovaikutuksen välineenä (Miina Kivi), Erätauko-keskustelusta (Olli Toivonen), Maptionnairen hyödyntämisestä osallisuustyössä (Juuso Heinämäki). Osallisuusaihe oli otettu laajasti huomioon ja sitä käsiteltiin erilaisin tavoin. Puheenvuoroista sai myös hyviä vinkkejä ja käytännön neuvoja osallisuustyön suunnitteluun. Messujen ohjelmassa oli myös messupisteet, joissa näytteilleasettajina toimivat mm. luontokoulu Kaisla, Lahden kumppanuuspöydät, Lahden museot, Skidialogi -piste sekä Aluekummitoiminta.

Mahdollistamon puheenvuorossa tuotiin esille taiteen ja kulttuurin tuottamisen erityislaatu suhteessa sisältöön. Osallisuustoimintamalli antaa nuorille mahdollisuuksia sanottaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan taideteosten kautta ja sitä kautta lisää osallisuuden kokemusta. Lisäksi se antaa käytännön kokemusta jakamisesta esimerkiksi tarjoamalla erilaisia esiintymismahdollisuuksia ja sitä kautta luo merkityksellisyyden kokemusta sekä esiintyjälle itselleen että katsojille. Laura Peltoniemen puheenvuoron päätti Joonas Saarelan tanssiteos **The Box**. Esitys käsitteli Joonaksen omia kokemuksia yhteiskunnan jäsenenä.

Etsivä harrastustoiminta ja osallisuus harrastustoiminnassa -pisteellä oli Seppo Koponen. Harrastustoiminnan pisteellä esiteltiin lasten ja nuorten harrastustoiveiden kuulemisesta saatuja tuloksia sekä etsivästä harrastustoiminnasta. Etsivän harrastustoiminnan työtä tekevät alueen harrastustoiminnan ohjaajat eri keinoin. Tavoitteena on tavoittaa lapset ja nuoret, joilta puuttuu harrastus.

Iltapäivällä sai osallistua erilaisiin työpajoihin. Aiheina olivat **Osallisuuden työkalut, Suunnittele ja toteuta onnistunut asiakastilaisuus, Luovat menetelmät apuna osallisuuden edistämässä, Ota viestintä ja some hyppysiin** ja **Palvelumuotoilun hyödyntäminen**. Messupäivän tunnelma oli mukava ja ihmiset olivat tyytyväisiä, että pääsivät jakamaan ja keskustelemaan tärkeistä ja kaikkia koskettavasta aiheesta.

Laura Peltoniemi, hankekoordinaattori
Seppo Koponen, projektikoordinaattori

Oppilaitosnuorisotyö

Aloitimme oppilaitosnuorisotyön Adapteri-hankkeessa tammikuussa 2023. Kyseessä on kahden vuoden hanke, joka on nyt puolessa välissä. Työskentelemme koulutuskeskus Salpauksen kahdella kampuksella: keskustakampuksella sekä Vipusenkadulla. Ensimmäisen vuoden työ haki muotoaan yritysten ja erehdysten kautta. Toisen vuoden alussa raamit ovat selkeämmät ja työ on päässyt kunnolla vauhtiin. Olemme saavuttaneet hankkeen tavoitteet hyvin ja tästä on hyvä jatkaa työn juurruttamista osaksi oppilaitoksen pysyvää toimintaa.

Työssämme kohtaamme nuoria heidän arjessaan. Tarjoamme matalan kynnyksen tukea sekä lisäämme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Teemme tiiviisti yhteistyötä koulutuskeskus Salpauksen henkilökunnan kanssa. Yhteistyö myös muiden eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Toimimme linkkinä koulutuskeskus Salpauksen sisällä ja sen ulkopuolella esimerkiksi nuorisopalveluille ja peruskouluille päin.

Toimintamuotoina meillä on jalkautuminen, pienryhmät, palveluohjaus, nivelvaihtely sekä pienissä määrin ryhmäytyminen. Jalkautuminen kampuksille, "haahuilu", on hyvä työmuoto. On tärkeää, että meillä on aikaa tavata nuoria

käytävillä ilman aikapainetta, jolloin pääsemme heti tarttumaan nuoren senhetkiseen tilanteeseen. Usein näissä kohtaamisissa tulee palveluohjauksen tarve, johon pääsemme tarttumaan konkreettisesti heti. Se voi olla puhelinsoitto yhdessä nuoren kanssa, tilan tai luokahuoneen etsiminen tai laajempi asioiden selvittely.

Pienryhmät kuuluvat hankkeen tavoitteisiin ja olemme luoneet niitä tarpeiden ja toiveiden pohjalta. Ensimmäisen vuoden aikana meillä on ollut seuraavia ryhmiä: Lahti tutuksi, Hevari-henkilökeskeinen voimavaravalmennus, avoin kuntosali, Kampusolkkari ja ukrainalaisten ryhmä.

Keväällä 2023 aloitimme Lahti tutuksi -ryhmän. Ryhmä muodostui koulutuskeskus Salpauksen henkilökunnan toiveesta. Ryhmä oli suunnattu opiskelijoille, jotka olivat muuttaneet Lahteen opintojen vuoksi. Ryhmä oli tiivis ja osallistujat toivoivat sille jatkoa. Siitä syntyi kampusolkkari.

Kampusolkkari on kaikille avoin iltapäivä keskustakampuksella tiistaisin. Vaikka se on avoin ryhmä, sen voi mieltää pienryhmäksi. Meillä on tiivis ydinporukka, joka kasvaa koko ajan nuorten toimesta. Olkkarissa käy opiskelijoita eri kampuksilta. Me vietämme aikaa yhdessä kahvi- tai teekupin äärellä keskustellen ja pelaillen. Toiminnan sisältö muodostuu nuorten toiveiden pohjalta. Toiminnan alusta alkaen olemme pitäneet samantyyppistä olohuonetoimintaa Vipusenkadulla opiskelupäivän sisällä.

Olemme torstaisin aulassa, jonka läpi kulkee lähes joka alan opiskelijoita. Siellä käy viikoittain tuttuja opiskelijoita ja sekin joukko kasvaa koko ajan.

Hankkeen tavoitteisiin kuuluu tukea ukrainalaisten integroitumista Suomeen. Keväällä 2024 aloitamme heille oman ryhmän. Käytämme ryhmässä suomen kieltä, jotta se vahvistuisi ja opiskelijat uskaltaisivat käyttää sitä rohkeasti. Tarjoamme mielekästä tekemistä turvallisuudessa ympäristössä. Tapaamisten sisältö on ennalta mietitty, mutta saattaa muuttua osallistujien toiveista ja tarpeista käsin.

Tavoitteena on, että ryhmän kautta ukrainalaiset opiskelijat osallistuisivat meidän muuhun yhteisölliseen toimintaan. Tarkoituksena on saada joillekin ryhmäkerroille mukaan nuoria olkkaritoiminnasta, jotta opiskelija tutustuisivat toisiinsa. Ryhmä on toiminnallinen, mutta aikataulutettu niin, että tilaa on paljon keskustelulle ja kohtaamiselle.

Pop-up toiminnalla tarkoitamme sitä, että menemme tietyille alalle ja/tai tiettyyn paikkaan taukojen aikana pelien kanssa. Tavoitteena on kohdata nuoria, luoda turvallinen ja yhteisöllinen tila, jonne voi tulla tapaamaan toisia opiskelijoita ja keskustelemaan asioista.

Nuoret ovat ottaneet meidät vastaan todella hyvin. He jakavat vaikeita ja isoja asioita kanssamme ja luottavat meihin. Olemme tavoittaneet paljon koulupudokkuuden uhan alla olevia, sateenkaarinuoria ja erityisen tuen nuoria. Usein asiakkaalla on haasteita jollain elämän osa-alueella. Yhteydenottoja ja viestejä

saamme yllättävän paljon opiskelijoilta myös somen kautta ja teemme työtä paljon myös puhelimen välityksellä.

Työhömmme kuuluu vahvasti opiskelijan äänenä toimiminen ja nuoren osallistaminen toimintaan sekä sen suunnitteluun. Keräämme jatkuvasti palautetta suullisesti niin opiskelijoilta, kuin henkilökunnalta. Kaksi kertaa vuodessa keräämme palautetta Zeffi-kyselyn kautta. Toimintomme syntyvät palautteista käsin yhteistyössä opiskelijoiden sekä Salpauksen henkilökunnan kanssa.

Koemme työmme tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Työ on monipuolista ja antaa meille työparina paljon. Toivottavasti saamme jatkaa työmuodon kehittämistä tulevinakin vuosina.

Emilia Erola, oppilaitosnuorisotyöntekijä
Jonna Pohjola, oppilaitosnuorisotyöntekijä

Emilia Erola ja Jonna Pohjola

Lean-koulutus

Kehityspalvelut järjestivät yhdessä Excellence Finland Oy:n kanssa vuonna 2022–2023 viiden päivän mittaisen Lean-koulutuksen, jonka avulla tuettiin sivistyksen, kaupunkiympäristön ja konsernihallinnon toiminnan kehittämistä. Lean-ajattelu on johtamisfilosofia, joka keskittyy tuottamattoman toiminnon (hukan) poistamiseen. Leanin avulla pystytään tehostamaan toimintaa, parantamaan asiakastytyväisyyttä, laatua ja samalla myös parantamaan työntekijöiden tyytyväisyyttä. Tavoitteena on tuottaa oikea määrä, oikeaa palvelua oikean laatuksena sovitussa ajassa. Kyse on prosessien parantamisesta työskentelemällä järkevämmin, ei tekemällä kovemmin töitä.

Valitsimme Lean kehittämistehtäväksi Nuorisopalveluissa perehdyttämisen, jonka taustalla oli ajatus, että tarvitsemme yhdenmukaisen perehdyttämisen prosessin ja selkeyttä vastuiden jakoon.

1. Ongelman määrittely

a. Nuorisopalveluissa ei ole yhdenmukaista perehdyttämisen prosessia ja vastuidenjakoon osittain epäselvää.

2. Tausta ja nykytilan kuvaus

a. Perehdytystä tehdään jokainen yksikkö hiukan omalla tavallaan, vaikkakin nuorisopalveluiden henkilöstön opas on

päivitetty. Vastuut perehdytyksestä on esimiehellä ja työyhteisön jäsenillä, mutta vastuiden jako on epäselvää.

3. Tavoitetilan kuvaus: mitä haluamme saavuttaa?

- Asianmukainen perehdytys on jokaisen työntekijän oikeus.
- Perehdytysprosessin tulee sisältää Lahti -, Nuorisopalvelut- ja yksikkötasoinen perehdytys.
- Perehdytys tarjoaa työntekijälle mahdollisuuden suoriutua työtehtävistä tavoitteiden mukaisesti.
- Perehdytyksen avulla työntekijälle muodostuu kokemus työyhteisöön kuulumisesta.
- Perehdytyksen tulee olla tasalaatuista ja kattavaa sekä tuottaa kokemuksen osallisuudesta ja pystyvyydestä tehtävään.
- Nuorisopalveluiden perehdyttämiseen liittyvät dokumentit tulee olla ajan tasalla ja vastuut jaettu selkeästi.

Näistä lähtökohdista ja tavoitteista loimme pohjan, joka liitettiin nuorisopalveluiden perehdytysoppaaseen ja näin saimme yhteneväisen käytänteen. Tätä perehdytysprosessia on testattu ja toteutettu Dominolla, jossa on saatu hyviä tuloksia jaetun vastuun perehdyttämisen mallista. Perehdyttämisen prosessi on esitelty Nuorisopalveluiden johtoryhmän lisäksi Lahden kaupungin kirjaston johdolle.

Työpaikka	Tehtävät & vastuualueet	Henkilöstö-palvelut	Oppiminen & Kehittyminen	Nupan/toimipisteen/alueen pelisäännöt	Organisaatio	Omat vastuualueet
Tutustuminen työpaikkaan ja sen työolosuhteisiin	Työtehtävät ja vastuut Työpaikan tehtävät ja tavoitteet	ESS7, TIIMA (työaika, palkkaus) Poissaolot / KVTES	Ammatillinen käyttäytyminen ja itsensä johtaminen	Työyhteisön ja toimialan rakenteet Kokouskäytännöt	Kehittämishjelma Arvot ja toiminta-ajatus	Järjestelmät Tiimit Hyvinvointialueet
Työtilat ja lähiympäristö	Sijaisjärjestelyt Asiakastyön toimintaohje	Lomat ja niiden määräytyminen Oman auton käyttö, matka- ja muut kulukorvaukset	Haasteellisten tilanteiden käsittely	Toimipisteen sisäiset toimintamallit ja toimintatavat Viestintä	Vastuumatriisi Yhteistoiminta, henkilöstöä koskevat toimintaohjeet	Toimipisteen sisäiset vastuualueet Verkostot Yksilötyö
Työvälineet ja lainatavarat	Asiakastietojärjestelmä	Vakuutukset Käyttöoikeudet ja salassapito	Työnohjaus Koulutukset		Intranetti Muu yhteistoiminta	Ryhmävalmennukset
Turvallisuus, kulkuväylät, paikoitusalueet	Toiminnan esittelyt	Henkilöstösuunnittelu Kehityskeskustelut Työhyvinvointi Työterveyshuolto, työturvallisuus ja työsuojelu				

Kokemuksia uudesta perehdyttämisen mallista

Tuire Walther, yksilötyö, Domino

”Jaettu perehdytysvastuu on itselle aivan uusi ja hyvä kokemus, samoin oma, nimetty mentorityöntekijä. Hyviä asioita ovat jaettu vastuu, jossa saa tutustua uusiin työkavereihin. Tuo heti tiimiin kuulumisen tunteen uudelle työntekijälle. Jaetun vastuun vaihtuminen työntekijöiden kesken pistää kaikki tiimiläiset päivittämään omia tietojaan omasta vastuualueestaan. Suunnitelmallinen perehdytys takaa mahdollisuuden onnistua omassa työssään ja päästä siihen nopeasti sisään.

Perehdytyksen aikataulu pitää muistaa tehdä maltilla, sillä uutta tietoa tulee paljon ja aivot käyvät kovilla kierroksilla heti ensimmäisinä työviikkoina.”

Daniel Suopelto, Jalkautuva ehkäisevä päihdetyö, Domino

”Suurimpana erona aiempaan on ollut se, että perehdytys tulee useammalta työyhteisön jäseneltä. Aiemmissa paikoissa perehdytyksestä on lähinnä vastannut mahdollinen työpari sekä esihenkilö. Perehdytys oli myös huomattavasti jäsennellympää. Aiemmin perehdytys on tapahtunut ”lennosta” muiden työtehtävien ohessa. Jaetun vastuun mallissa uusi työntekijä tutustuu samalla muihin työntekijöihin, sekä saa kattavan perehdytyksen eri asioista, kun kaikelle on varattu ja kalenteroitu aikaa.

Tiettyissä aihealueissa on hieman päällekkäisyyksiä, esimerkiksi organisaation rakenne tuli useammassa esiin.”

Neea Hakala, yksilötyö, Domino

”Monessa paikassa aiemmin on ollut käytössä perehdytyskansio, joka on annettu luettavaksi. Kansiossa on tietysti paljon hyvää tietoa, johon voi myös helposti palata, mutta tunnelma jää vähän kylmemmäksi kuin Dominolla. Dominon perehdytyksessä on ollut hyvää ja tosi kivaa se, että jokaisen työkaverin kanssa pääsee juttelemaan erikseen. Samalla kun on käyty perehdytysasioita läpi, on ollut kiva muutenkin vaihtaa ajatuksia työstä ja työhistoriasta.

Dominon perehdytysmalli on varmasti osaltaan myös lisännyt tunnetta, että uutena

työntekijänä on otettu hyvin vastaan ja oltu kiinnostuneita. Ja koska perehdytyksessä tulee aina paljon uutta tietoa, on ollut mukava, ettei kaikki tieto tule kerralla ja ettei perehdytys ole vain yhden ihmisen vastuulla.

Kehittämiskohteita en nyt äkkiseltään keksi.”

Denis Nikkinen, Jengityö, Domino

”Perehdytys erosi perustavanlaatuisesti aiemmista kokemuksista. Positiivista oli se että kunkin osa-alueen perehdytyksen hoiti työyhteisön eri jäsen, tällöin samalla pääsi tutustumaan jokaiseen työntekijään pikaisesti ja kuulla heidän työtehtävistään.

Nykyisellään perehdytys on jo itsessään oivallinen, ehkäpä perehdytykseen voisi sisällyttää ns. ”Sanakirjan” eri toimijoista ja hankkeista jne. joilla on omat akronyymit käytössä. Tällöin tietäisi kuka edustaa mitään tahoja ja mikä lyhenne tarkoittaa mitään toimea.”

Aapo Mikander, Jengityö, Domino

”Perehdytys on eronnut aiemmin saaduista kokemuksista olemalla paljon ihmisläheisempää ja rentoa, sekä painottamalla sitä, että aina saa kysyä ja ihmetellä. Sanojen ja käsitteiden avaaminen olisi alkumetreillä olevalle työntekijälle hyvä kehittämisen kohde (esim. Tenu yms).”

Anu Siiteri, johtava ohjaaja
Susanna Ormaa-Perälä, suunnittelija

Nuorisopalvelut, perehdytys

Perehdyttäjä	Työpaikka	Tehtävät & vastuualueet	Henkilöstö-palvelut	Oppiminen & Kehittyminen	Pelisaännöt	Organisaatio	Omat vastuualueet
Henkilö 1							
Henkilö 2							
Henkilö 3							
Henkilö 4							
Henkilö 5							
Henkilö 6							
Henkilö 7							
Mentori							

Nuorten toiveiden kuuleminen harrastustoiminnassa ja 7.-luokkalaisten henkilökohtaiset harrastusohjaukset

Vuonna 2023 nuorten toiveita on kuultu harrastustoimintaan liittyen. Peruskoulua käyville lapsille ja nuorille toteutettiin keväällä harrastuskysely, jonka tulosten pohjalta harrastamisen Suomen mallin sekä koulujen kerhotoiminnan ryhmät käynnistettiin lukuvuodelle 2023–2024. Toisen asteen opiskelijoiden toiveita kuultiin oppilaitosten kautta. Toiveita kuultiin myös kohdennetun nuorisotyön kautta nuorisotiloissa. Harrastuksia järjestettiin myös tälle kohderyhmälle toiveiden mukaisesti.

Lisäksi kaikki Lahden peruskoulujen 7.-luokkalaiset pääsivät syksyllä 2023 henkilökohtaiseen harrastusohjaukseen. Tavoitteena on ohjata harrastusta vaille olevat nuoret harrastusten pariin. Tarkoituksena on yhdessä nuoren kanssa etsiä kiinnostavia harrastuksia ja kokeilla erilaisia tekemisen mahdollisuuksia vastapainona koulutyölle. Ohjauksessa kerätään tietoa nuorten harrastuneisuudesta ja harrastamisen esteistä. Tänä vuonna esteet liittyvät usein jaksamiseen

tai koulutyön kuormittavuuteen, kiinnostuksen puutteeseen, kielellisiin ja kulttuurillisiin haasteisiin tai vanhempien taloudelliseen tilanteeseen liittyen.

Harrastustoiminnan ohjaajat pyrkivät löytämään jokaiselle nuorelle yksilöllisesti sopivan ratkaisun ja yhdessä nuoren kanssa etsivät mieluisaa tapaa harrastaa. Nuorten tietoisuus omista harrastus mahdollisuuksista on usein myös suppeaa. Onnistuneen harrastusohjauksen avain on harrastustoiminnan ohjaajan tuki, nuoren tilanteen ymmärtäminen ja hänelle sopivien vaihtoehtojen ja harrastusten etsiminen.

[Roosa Rusanen, harrastuskoordinaattori](#)
[Seppo Koponen, projektikoordinaattori](#)

Roope Montonen

Haastattelut osallisuudesta

Emilia Erola, oppilaitosnuorisotyöntekijä
Jonna Pohjola, oppilaitosnuorisotyöntekijä
Emmi Hituri, koulunuorisotyöntekijä
Erno Lampinen, nuorisotyöntekijä
Laura Peltoniemi, hankekoordinaattori, Mahdollistamo
Seppo Koponen, projektikoordinaattori, Harrastamisen Lahden malli
Tomi Vähäkangas, työvalmentaja

Haastattelut ja teksti: Pilvi Hokkanen, kulttuurituottaja

Emilia Erola ja Jonna Pohjola

Keitä olette ja mitä työtä teette nuorisopalveluissa?

Me olemme Emilia Erola ja Jonna Pohjola, toimimme työparina ja teemme oppilaitosnuorisotyötä Koulutuskeskus Salpauksen suurimmissa kampuksissa; keskustan ja Vipusenkadun kampuksilla kahden vuoden kestävässä Adapteri-hankkeessa. Hanke alkoi tammikuussa 2023 ja päättyy vuoden 2024 loppuun. Tavoitteena, että työmuoto jatkuisi tämän kauden jälkeen.

Olemme läsnä opiskeluarjessa. Päivän aikana kohtaamme nuoria mm. käytävillä, työsaaleissa, järjestämässämme pienryhmissä, taukotoiminnoissa, sekä vapaa-ajan toiminnoissa. Tavoitteena on lisätä opiskeluviihtyvyyttä, yhteisöllisyyttä sekä tarjota matalan kynnyksen tukea ja palveluohjausta. Meillä on aikaa kohdata nuoria kiireettömästi.

Mitä nuorten osallistaminen mielestänne tarkoittaa?

Se tarkoittaa nuoren äänen ja toiveiden kuulemistä. Osallisuus pyrkii lisäämään nuoren vaikuttamista omassa elämässä ja yhteisössä. Miten edistätte työssänne nuorten osallisuutta? Edistämme osallisuutta miettimällä nuorten kanssa yhdessä pienryhmien sisältöjä ja vapaa-ajantoimintoja, kuten olkkari- ja pop-up-toimintaa sekä kyselemällä, mitä toiveita nuorilla on. Toiveita pystytään toteuttamaan nopeallakin aikataululla.

Miksi mielestänne nuorten osallistaminen on tärkeää?

Osallistamisen kautta nuori kokee, että hänellä on vaikutusmahdollisuuksia ja nuori kiinnittyy meidän toimintoihimme. Osallistamisen kautta nuori tuntee itsensä kuulluksi ja tärkeäksi ja hänen mielipiteellään on merkitystä. Nuori näkee itsensä tasavertaisena vaikuttajana ja

oman elämänsä asiantuntijana. Osallistamalla nuoren tarpeet ja toiveet otetaan huomioon ja luotetaan hänen näkemykseensä omasta elämästään.

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Mielestämme nuorisopalveluilla on tosi paljon asioita, mihin nuori voi itse vaikuttaa ja nuorisopalveluilla menee tosi hyvin, joka välittyy myös nuorista. Nuoret tykkäävät käydä meidän toiminnoissamme ja ovat myös kiitollisia mahdollisuuksista, mitä meillä pystyy tekemään. Asiat ovat hyvin ja toivomme, että jatketaan samalla mallilla. Meidän toiminnassamme monilla nuorilla on samoja mielenkiinnon kohteita, ja meillä pohditaan parhaillaan sitä, miten voisimme johdattaa nuoret kampuksen sisällä saman kiinnostuksen kohteen pariin.

Miten toivoisitte teitä osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Meistä tuntuu, että nuorisopalveluilla kokonaisuus otetaan aina huomioon. Koemme, että pääsemme vaikuttamaan työmme sisältöön ja kehittämään sitä. Voimme jakaa omat mielipiteemme ja havainnot avoimesti ja meidän näkemykseemme luotetaan, mikä toimii parhaiten ja mikä ei. Meidän työmuotomme on täysin uusi, ja olemme päässeet sitä luomaan ja kehittämään vapaasti ja siihen suuntaan, minkä koemme tärkeäksi.

Kuka olet ja mitä työtä teet nuorisopalveluissa?

Olen Emmi Hituri ja toimin koulunuorisotyöntekijänä Mukkulan koululla. Työn painotus on yhteisöllisessä työssä. Toimin matalan kynnyksen aikuisena kouluarjessa, joka tarkoittaa matalan kynnyksen nuorten kohtaamista käytävillä, välitunneilla ja oppitunneilla. Teen muun muassa luokkahavainnoiteja, ja ohjaan erilaisia oppitunteja ja oppituntikonaisuuksia, joita ovat käytännössä ryhmäyttävät tunnit ja erilaisiin teemoihin, kuten päihteisiin liittyvät oppitunnit. Iso osa työstä on nuorten osallisuusryhmien kanssa työskentelyä, joka tarkoittaa tukioppilaita, oppilaskuntaa ja nuorten tapahtumatiimiä.

Mitä nuorten osallistaminen mielestäsi tarkoittaa?

Mielestäni nuorten osallistaminen on koko nuorisotyön ydin. Kaikessa toiminnassa pitäisi pyrkiä toteuttamaan nuorten osallistamista. Ihannetilanteessa nuorten osallistaminen on sitä, että nuoret pääsevät toteuttamaan toimintaa nuorilta nuorille. Nuoria kuullaan aidosti ja he pääsevät toteuttamaan ja tekemään itsensä näköistä toimintaa. Nuorten osallistaminen ei ole pelkästään yksittäisen mielipiteen kysymistä, vaan sitä, että nuoret saavat aidosti itse tehdä ja toteuttaa.

Miten edistät työssäsi nuorten osallisuutta?

Työssäni on tärkeintä, että pystyn mahdollistamaan osallisuutta koulussa. Luon hetkiä ja paikkoja osallisuudelle ja olen osallisuuden mahdollistaja.

Pienimmillään ajattelen, että kaikessa toiminnassa, mitä ohjaan, pyrin ottamaan mukaan elementtejä, joissa pystyn kysymään

nuorilta mielipiteitä ja toiveita. Myös palautteen kysyminen on yksi osallisuuden menetelmä.

Isommassa kuvassa, eniten osallisuus koulunuorisotyössä mahdollistuu nuorten osallisuusryhmissä. Nuoret saavat aidosti itse ideoita, mitä he haluavat toteuttaa ja järjestää. Menetelmät ja harjoitteet, joita teetän ovat nuorilähtöisiä ja joissa nuoret ovat toimijoita.

Mukkulan koulussa toimiva tapahtumatiimi on avoin ryhmä, johon kuka tahansa voi liittyä. Tapahtumatiimi tekee pienimuotoisia tapahtumia koulun sisällä, joita monissa kouluissa tukioppilaat tekevät. Tapahtumatiimi on vapaamuotoisempi, jossa nuoret pääsevät toteuttamaan heidän omia, spontaanejakin ideoita. Jos nuoret ehdottavat jotakin, niin niitä lähdetään toteuttamaan.

Lisäksi osallisuus on vapaaehtoisuutta; kaikki mitä tehdään, pyrkii siihen, että siinä pysyisi vapaaehtoisuuden arvo rinnalla, vaikka koulussa ollaankin.

Miksi mielestäsi nuorten osallistaminen on tärkeää?

Kun nuori pääsee itse tekemään, kokemaan ja kokeilemaan, nuoresta kasvaa vastuullinen yhteiskunnan kansalainen. Osa minun kasvatustyötäni ja pedagogiikkaa on se, että nuoret tekevät oppimisen kautta.

Osallisuus on keino päästä järjestämään nuorille mielekästä toimintaa, kun nuoret ovat itse päässeet vaikuttamaan siihen. Osallisuus kehittää sosiaalisia- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä nuorten kiinnittymistä omaan yhteisöön; on se sitten oma kaveripiiri, koulu tai oma alue, kuten Mukkulan alue.

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Ideaalitilanne olisi se, että saisimme toteutettua vielä vahvemmin aidosti nuorten omaehtoista toimintaa. Meillä olisi bänditiloja ja tiloja, joita nuoret voivat käyttää omiin ideoihinsa ja projekteihin.

Minulla on partiotustausta ja siellä toiminta perustuu vahvasti siihen, että nuoret ohjaavat toisia nuoria. Toiminta, jota meillä on nuorisopalveluilla, Lahdessa tai valtakunnallisellakin tasolla, on pitkälti aikuisjohtoista. Toivoisin, että toiminta olisi vielä enemmän sellaista, että me kasvattaisimme nuoria ohjaamaan omaehtoisesti toisia nuoria. Toivoisin, että nuorisovaltuustotoiminnalla olisi vahvempi rooli Lahdessa ja nuorisopalveluissa.

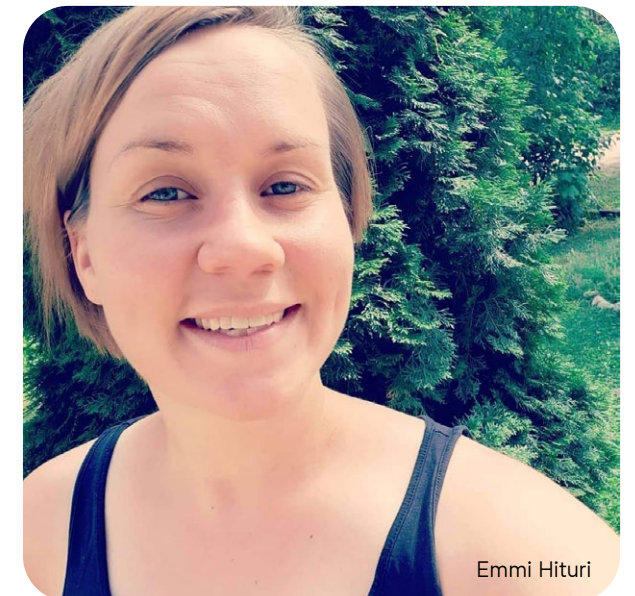
Lisäksi pohdin, voisiko kaikissa päätöksentekokelemissä olla nuorten edustusta mukana, esimerkiksi jos me suunnittelemme lomatoimintaa tai leirejä, voisiko nuoret olla jo suunnitteluvaiheessa mukana.

Miten toivoisit sinua osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Toivoisin, että meillä olisi enemmän alueiden ylittävää yhteistyötä, jolloin tapaisimme eri alueen työntekijöitä enemmän ja vaihdettaisiin kokemuksiamme, kuten alueellisen toiminnan yhteinen kehittämisspäivä. Voisimme organisaatiossamme hyödyntää enemmän sitä, että työntekijät suunnittelisivat ja ideoisivat asioita enemmän yhdessä.

Joskus jää pimentoon päätöksentekoprosesseista se, miksi asiasta on päätetty niin. Haluaisin kuulla, mitä keskustelua asiasta on käyty ja millä perusteella päätökseen on päädytty.

Organisaatiossamme on ollut joskus aiemmin työnkiertoa, jossa toimipistettä on vaihdettu tietyn aikaa. Näen tärkeänä, että me tietäisimme paremmin, keitä ja millaisia ihmisiä toimipisteissämme työskentelee. Toivoisin, että olisi mahdollisuus tuntea paremmin muita työntekijöitä ja työntekotapoja ja oppia muilta. Välillä kaipaa kollegoiden vertaistukea ja ajatusten vaihtoa.

Emmi Hituri

Kuka olet ja mitä työtä teet nuorisopalveluissa?

Olen Erno Lampinen ja toimin nuorisonohjaajana Möysän nuorisotilalla. Keskeisin tehtäväni on nuorten kohtaaminen ja luoda nuorille turvallinen paikka, johon on hyvä tulla. Ohjaajana pyrin olemaan nuorelle turvallinen aikuinen, jonka kanssa voi puhua ja ihan vaan olla.

Mitä nuorten osallistaminen mielestäsi tarkoittaa?

Osallistaminen antaa nuorelle mahdollisuuden vaikuttaa Möysän nuorisotilan toimintaan. Vaikuttamisen kautta toiminnasta tulee nuorten näköistä ja asiakaslähtöistä. Samalla harjoitellaan myös paikallista ja yhteiskunnallista vaikuttamista.

Nuorten osallistaminen tarkoittaa vaikuttamisen lisäksi myös arkipäiväisistä asioista huolehtimista, kuten kaupassa käymistä ja tilojen siisteydestä ja kalusteiden kunnossapidosta huolehtimista yhdessä nuoren kanssa.

Tärkeä osa osallistamista on myös oman elämän hallinta sekä siihen liittyvien tarvittavien taitojen harjoittelu. Nuorisotilalla harjoitellaan arjen taitoja sekä yhdessä olemisen taitoja, joita nuoret tarvitsevat omassa elämässä.

Miten edistät työssäsi nuorten osallisuutta?

Edistan työssäni nuorten osallisuutta keskustelemalla kasvokkain ja verkkopohjaisesti. Nuorilta kysytään heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä otetaan mukaan tekemään ja toimimaan mahdollisuuksien mukaan.

Nuorten omaan elämään liittyy paljon asioita, joissa nuori tarvitsee tukea. Nuorten kanssa

keskustellaan elämään ja nuoruuteen liittyvistä asioista ja harjoitellaan sitä, miten erilaiset asiat kotona tai ystäväpiirissä kohdataan ja miten nuori pystyy erilaisissa tilanteissa toimimaan. Työssäni harjoitellaan yhdessä olemista ja tekemistä, arjen taitoja sekä sosiaalisia taitoja.

Miksi mielestäsi nuorten osallistaminen on tärkeää?

Nuorten osallistaminen on mielestäni tärkeää, koska sen kautta nuoret tottuvat sanoittamaan ääneen sitä, mitä heillä on mielessä. Nuoret oppivat elämässä tarvittavia taitoja ja pystyvät vaikuttamaan omassa elämässä oleviin asioihin, kuten huolehtimaan omasta ja läheisten hyvinvoinnista.

Osallistamisen pohjalta toiminta nuorisotilalla on sellaista, että nuoret aidosti haluavat tulla tilalle ja viihtyvät siellä. Keskusteluja käydään nuorten lähtökohdista, niistä asioista mistä nuoret haluavat keskustella ja miten nuoret näkevät tilan toiminnan.

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Nuorten osallisuutta voitaisiin lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa jakamalla enemmän henkilökunnan kesken osallisuuteen liittyviä asioita, esimerkiksi miten osallisuutta tehdään ja edistetään muualla ja miettimällä yhdessä, mitä osallisuus meille tarkoittaa.

Nuorisopalveluiden organisaatiossa on paljon osaamista ja ymmärrystä. Toisilta voi oppia uusia tapoja toimia, kun pääsee jakamaan tietoa toisten kanssa. Toivoisin enemmän henkilökunnan kanssa kohtaamisia kasvokkain, yhteisiä tapaamisia ja yhteistä aikaa.

Miten toivoisit sinua osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Toivoisin organisaatioon yleistä avoimuutta ja tietoa siitä, mitä organisaatiossa tapahtuu. Tietoa lisää osallisuutta organisaatioon. Mielestäni avoimuus ja tiedottaminen toteutuu jo nyt, mutta aina voi viestiä enemmän.

Toivoisin edelleen voivani vaikuttaa nuorisopalveluiden organisaatiossa omaehtoisella vaikuttamisella. Kehittäminen ja pohdinta tulee suoraan työntekijöiltä, ja se otetaan hyvin vastaan organisaatiossa. Toivon, että tämä säilyy myös jatkossa.

Toivon monipuolista yhdessä toimimista ja tekemistä koko organisaation kesken. Henkilöstössä on jonkin verran vaihtuvuutta ja yhteisen tekemisen ja kohtaamisen kautta oppisi tuntemaan organisaation jäseniä, tutustumaan heihin ja pohdiskelemaan asioita yhdessä.

Kuvat: Erno Lampinen

Kuka olet ja mitä työtä teet nuorisopalveluissa?

Olen Laura Peltoniemi ja toimin hankekoordinaattorina AVI:n rahoittamassa hankkeessa, jossa kehitetään toimintaosallisuusmallin (Mahdollistamo) toimintaa. Käytännössä työnkuva pitää sisällään nuorten taide- ja kulttuuriprojektien ohjaamista, toteuttamista ja koordinoimista. Toimin myös kulttuurisen nuorisotyön tiimissä, jonka kautta osallistun tapahtumien järjestämiseen. Hanke on kehittämishanke, jossa pitää koko ajan pohtia ja miettiä sitä, mitä muuta jo olemassa olevan toiminnan lisäksi se voisi olla. Tänä vuonna on kokeiltu esimerkiksi erilaisia workshoppeja. Loppuvuodesta järjestettiin Stage-tapahtuma, jossa nuoret saivat areenan tuoda omaa osaamistaan lavalle. Tapahtuman kautta voi mahdollisesti päästä jatkossa esiintymään korvausta vastaan meidän eri tapahtumissamme.

Mitä nuorten osallistaminen mielestäsi tarkoittaa?

Minulle osallistaminen tarkoittaa sitä, että nuorelle annetaan mahdollisuus toimijuuteen. En voi ohjaajana jatkuvasti kontrolloida, mitä nuori tekee ja miten projekti edistyy. Nuoren osallisuus pienenee, jos kaikkea mikromanageerit. Nuorten pitäisi saada mahdollisuuksia toimia itse, ja jotta se olisi mahdollista, toimintaan tarvitaan tietyt raamit, kuten tila, aika ja tietyt resurssit.

Osallistaminen ei ole näennäisosallistamista, vaan sen pitäisi olla sellaista, että jos nuoria otetaan mukaan ja heitä kuullaan, niin jotain todellista tapahtuu. Esimerkiksi Mahdollistamon toimintaa ohjaa nuorten kehittämistyöryhmä ja palaverissamme esittelin heille asioita, joita me aiomme muuttaa tulevina vuosina heidän tekemiensä huomioiden pohjalta.

Osallistaminen on terminä puolivälissä. Osallisuuden pitäisi tuottaa toimijuutta. Jotta voi ylipäättään kokea osallisuutta, pitää olla sitoutunut toimintaan, toiminnassa mukana oleviin ihmisiin sekä ympäristöön, jossa toiminta tapahtuu. Osallisuus on jaettua vastuuta, vastuun kantamista ja aktiivista toimimista. Osallisuutta ei voi kokea, jos ei ole minkäänlaista kiinnostusta aiheeseen.

Työni on olla tuki nuorelle. Nuori voi milloin tahansa kysyä tai kertoa, jos hänellä on huolia, havaintoja tai epäselvyyttä.

Miten edistät työssäsi nuorten osallisuutta?

Mahdollistamon nuorten kehittämistyöryhmä pyrkii olemaan voimakkaasti osallisuutta lisäävä tekijä. Ryhmää kuunnellaan aidosti ja heidän ideansa ja ajatukset vievät toimintaa eteenpäin. Kuuntelen jatkuvasti herkällä korvalla palautetta. Palautekyselyn kautta tullutta kritiikkiä on huomioitu palvelun kehittämisessä.

Jokaisessa projektissa ja unelmassa lähdän liikkeelle siitä, mikä on nuoren oma tavoite ja mitä hän haluaa tehdä ja oppia projektin aikana. Se, että ymmärrän, mitä nuori on tullut tavoittelemaan, ohjaa omaa työtäni suhteessa häneen. Oman projektin perusteellinen alkukartoitus tukee nuoren omaa osallisuutta, koska minun ei tulisi määrittää tavoitetta. Nuoren tarve ei ole minun tarpeeni, ja jos nuoren tarve täyttyy, niin se riittää projektin onnistumiseksi.

Miksi mielestäsi nuorten osallistaminen on tärkeää?

Nuorilla on valtavasti tietoa ja taitoa. Pyrin työssäni antamaan heidän tehdä niitä asioita, mitkä heitä kiinnostavat. Osallistamisen perusidea on, että tiedon ja taidon määrä moninaistuu ja kasvaa. Esimerkiksi palvelua

ei voi kehittää vain yhden tai kahden ihmisen kokemuksen varaan, vaan se on sitä parempi, mitä useampi käyttäjä on pystytty huomioimaan.

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Kulttuurisen nuorisotyön kehityksessä toivoisin, että meillä olisi nuorten oma tapahtumatuottajaryhmä, joka saisi vastata tapahtumista itse. Jokaisella nuorella olisi oma rooli, mistä tapahtuman osa-alueesta kukin on vastuussa. Mielestäni sellaiselle olisi tarvetta ja varsinkin nyt, kun meille on tulossa uusi nuorisotila käyttöön. Tapahtumatuottajaryhmässä toteutuisi monella eri tasolla se, että nuoret saisivat itse tehdä; nuorilta nuorille ja siinä olisi mahdollista monenlainen oppiminen.

Pohdin, voisivatko nuoret ohjata omia ryhmiä esimerkiksi nuorisotiloilla. Nuoria voisi vielä enemmän vastuuttaa ohjaajuuteen, jossa pääsisi kokeilemaan myös johtajuutta ja vastuunkantoa.

Nuoria kannattaisi ehdottomasti käyttää tilojen suunnittelussa, kuten mitä toimintoja tiloissa on ja miltä ne näyttäisivät visuaalisesti. Tällaisessa toiminnassa tulisi käyttää mahdollisimman laajoja ryhmiä ja otantoja, jotta kuultaisiin montaa eri nuorta.

Miten toivoisit sinua osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Koen, että minua on osallistettu riittävästi organisaatiossamme. Koen voimakasta osallisuutta tällä hetkellä työssäni, koska asia on oman hanketyöni ytimessä. Koen olevani jo joka puolella ja monenlaisessa eri toiminnassa mukana.

Toivoisin, että jos jotain toimintaa suunnitellaan, jossa minun osaamistani tarvitaan, minut huomioitaisiin mukaan alusta lähtien. Toiminnan erityistarpeet, esimerkiksi taide ja kulttuuritoiminnan käynnistämiseen liittyen, tulisi kuulla jo alkuvaiheessa, ennen kuin toimintaa varsinaisesti käynnistetään.

Anniina Horppila

Kuka olet ja mitä työtä teet nuorisopalveluissa?

Olen Seppo Koponen ja toimin Harrastamisen Lahden mallin hankkeen projektikoordinaattorina. Harrastamisen Suomen malli kirjattiin nuorisolakiin vuoden 2023 alusta, toimintaan haetaan vuosittain valtionavustusta. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Ydintyöni on harrastamisen Lahden mallin hankkeen koordinointi ja toiminta sekä harrastustoiminnan ohjaajien tiimin vetäminen. Vastaan hankehakemuksen tekemisestä, harrastustoiminnan suunnittelusta sekä hankkeen projektinhallinnasta, viestinnästä ja taloudesta.

Hankkeella työskentelee kahdeksan alueellista harrastustoiminnan ohjaajaa, jotka toteuttavat harrastustoimintaa 4.–9.-luokkalaisten etsivän harrastustoiminnan ja harrastusryhmien ohjaamisen kautta. Hanke sisältää ostopalveluryhmiä, jotka järjestävät harrastustoimintaa alakouluissa. Toimijoita on 21 ja harrastukset ovat urheilusta taiteeseen, tieteeseen ja musiikkiin.

Mitä nuorten osallistaminen mielestäsi tarkoittaa?

Osallistaminen tarkoittaa toimia, joilla saadaan nuoret osalliseksi ja tuntemaan, että heidän mielipiteitään kuullaan ja he voivat vaikuttaa esimerkiksi siihen, millaista toimintaa järjestetään ja mitä toiminnassa tehdään. Osallistavalla toiminnalla voidaan mahdollistaa myös nuorten järjestämä toiminta toisilleen. Keskeistä on kuulla ja sitä kautta mahdollistaa heiltä tulevia ideoita. Nuoret ymmärtävät tekemisen aikana, että idea on lähtöisin heistä ja kokevat, että heidän ideansa koettiin merkityksellisenä. Tärkeää on myös, että nuoret kokevat voivansa vaikuttaa asioihin ja heitä koskeviin päätöksiin.

Miten edistät työssäsi nuorten osallisuutta?

Voin toiminnallani vaikuttaa siihen, että Lahden mallin ryhmissä nuorilla on turvallista olla ryhmissä, toimintaan on helppo tulla mukaan, harrastukset ovat lasten ja nuorten toivomia, ohjaus on osallistavaa ja toiminta itsessään on sellaista, että siellä on toimintakulttuuri, jossa lapset ja nuoret toimivat aktiivisina, eikä toiminta ole ohjaajalähtöistä. Osallisuuteen kuuluu myös yhdenvertaisuus ja siihen liittyvät tekijät, niin että kaikilla olisi mahdollisuus harrastaa.

Osallisuutta edistävää työtä päivittäin tekevät harrastustoiminnan ohjaajat, jotka kohtaavat nuoria, kysyvät ja juttelevat nuorten toiveista, mitä he haluavat harrastaa ja toiveiden kautta toimintaa lähdetään mahdollistamaan. Kaikille 7.-luokkalaisten tehdään henkilökohtainen harrastusohjaus ohjaajien toimesta. Näin ollen jokainen 7.-luokkainen tulee kuulluksi ja heitä pyritään ohjaamaan harrastuksiin ja mielekkään tekemisen pariin.

Keväällä toteutimme myös kyselyn lasten ja nuorten toiveiden kuulemisesta Lahden 1.–9.-luokkalaisten. Saimme vastauksia yli 8000, eli vastausprosentti oli erittäin hyvä. Kysely toteutettiin 1.–3.-luokkalaisten opettajajohtoisesti ja 4.–9.-luokkalaisten kysely teetettiin harrastustoiminnan ohjaajien johdolla luokissa kierteä. Harrastussuunnitelmassa toivelajit on jaoteltu koulukohtaisesti kyselyn perusteella.

Miksi mielestäsi nuorten osallistaminen on tärkeää?

Osallistaminen edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Osallisuuden kautta nuori pääsee mielekkääseen ympäristöön, jossa pääsee tekemään itselleen tärkeitä asioita. Nuori kokee kuuluvuuden tunnetta ja hänet hyväksytään.

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Nuorisopalveluiden työntekijät ovat ammattilaisia osallisuuden ja osallistamisen suhteen. Uskon ja luotan siihen työhön ja osaamiseen, mitä kukin täällä tekee.

Organisaatiotasolla osallisuustyötä voisi varmasti kehittää ja johtaa yhteisten tavoitteiden ja seurannan avulla. Jotta osallisuutta voitaisiin lisätä, olisi hyvä olla tieto nykytilasta, jotta voidaan todeta, että tietty osallisuustoimenpide on lisännyt nuorten osallisuutta, esimerkiksi nuorten järjestämä toiminta toisille nuorille toimii yhtenä mittarina kompassissa. Kehitysedotuksena organisaatiollamme olisi yhteiset mittarit, kirjaustavat sekä osallisuustyötä ohjaavat tavoitteet, joiden avulla työntekijät ja esihenkilöt voisivat seurata ja johtaa tehtyä työtä.

Miten toivoisit sinua osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Toivon pääseväni osalliseksi kaikessa harrastamisen edistämiseen liittyvissä työasioissa.

Kuka olet ja mitä työtä teet nuorisopalveluissa?

Olen Tomi Vähäkangas ja toimin työvalmentajana remontointi- ja kunnossapitotoimialalla, joka toimii nuorten työ- ja valmennuspalveluissa. Työni on ohjata 17–29-vuotiaita nuoria elämässä eteenpäin viiden (5) kuukauden palkkatukijaksolla, joista osa on myös työkokeilijoita. Jaksoilla on kymmenen nuorta kerrallaan. Toimin nuorten esihenkilönä, teen rekrytointeja sekä laitan palkkatukihakemuksia eteenpäin. Meille tulee nuoria esimerkiksi kuntakokeilun, avainsäätiön, etsivän työn tai puskaradio kautta.

Työssäni opetan muun muassa erilaisia työmenetelmiä ja työvälineiden käyttöä. Olemme ympärivuotisesti Naumi-Isorannan leirikeskuksessa tekemässä erilaisia kunnossapito- ja huoltotoimia. Konkreettisia toimenpiteitä on nurmikonleikkaus, risukkojen raivaus, puiden kaato, polttopuiden teko, laiturin asennukset, tehtäväratojen huoltaminen ja kunnostus sekä tietenkin uuden toiminnan kehittäminen. Nyt olemme tehneet pitkään uutta luonto- ja seikkailupolkua.

Jokavuotinen, parin kuukauden kestävä isompi kokonaisuus on Salpausselän talvikisat, joissa olemme olleet mukana rakentamassa vuodesta 2016 lähtien. Pääosin kaikki mainosaidat ovat meidän rakentamiamme. Yhteistyö koetaan tärkeäksi ja antoisaksi ja olemme saaneet paljon vastuuta. Meidän työhömmä luotetaan ja rakentajat kysyvät myös meiltä kehittämissuunnitelmia. Olemme myös mukana Lasten Finlandiassa, Finlandia hiihdoissa sekä muissa urheilutapahtumissa, mitkä vain sopivat aikatauluhihimme.

Lisäksi olemme olleet tekemässä pitkospuita, maastopyörä-/ ulkoilureittejä, hoidamme paljon nuorisopalveluiden sisäisiä muuttoja, asennustöitä sekä osallistumme monien tapahtumien rakentamiseen.

Mitä nuorten osallistaminen mielestäsi tarkoittaa?

Nuorten osallistaminen tarkoittaa sitä, että nuoret otetaan jollain tavalla mukaan toiminnan ja sisällön suunnitteluun sekä päätöksentekoon. Toteutettava toiminta tähtää siihen, että nuoren elämä ja tulevaisuus näyttäytyy positiivisella tavalla. Nuori on aktiivisesti mukana toiminnassa ja saa vaikuttaa siihen sekä saa positiivista palautetta työstään.

Osallistaminen tarkoittaa myös sitä, että nuoria haastetaan oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja tekemään itse. Nuorta tuetaan niin, että hän ei jää projektissaan yksin, ja hänellä on mahdollisimman turvallinen olo olla mukana. Teemme kaikkemme tukeaksemme nuorta löytämään oikean suunnan. Kynnystä pyritään madaltamaan tai poistamaan kokonaan esimerkiksi sen suhteen, että nuori uskaltaa hakea töitä, mennä työnantajan juttusille ja osallistumaan erilaisiin rekrytapahtumiin.

Miten edistät työssäsi nuorten osallisuutta?

Meillä on käytössä kolmen k:n lause: kuuntele, kuule ja kohtaa, jonka olen kääntänyt niin, että ensimmäisenä kohdataan nuori, sitten kuunnellaan häntä ja sen jälkeen kuullaan hänen asioitansa.

Lähtökohta on kohtaamisessa ja turvallisen ilmapiirin luomisessa. Meillä nuoret tuntevat kuuluvansa yhteisöön, missä saa olla mitä on, eikä tarvitse esittää mitään muuta. Ryhmässä on turvallista, siellä kannustetaan toisia ja löydetään positiivisia asioita joka päivä. Viikkopalavereissa käydään läpi menneet viikko ja jokainen nuori kertoo viikosta oman fiiliksensä; mikä on ollut viikossa parasta ja onko viikossa ollut jokin toiminta, mitä toivoisi lisää. Palavereissa haastetaan nuoria sanomaan vieruskaverista positiivisia asioita; miksi hänen kanssaan on ollut kiva tehdä tällä viikolla töitä.

Luontokokemus on äärettömän vahva osallistava tekijä, jonka nuoret nostavat joka viikko esille: "luonto on ollut paras paikka tehdä töitä". Isorannassa nuoret tekevät tulet ja nuotion äärellä keskustellaan erilaisista, luottamuksellisistakin asioista. Kaikilla ei ole luontokokemusta tai mahdollisuutta käydä luonnossa tai mökillä ja kokemuksella on varmasti pitkäkantainen merkitys nuoren elämässä.

Meidän toimintamme pyörii non-stop periaatteella, jolloin nuoret vaihtuvat koko ajan. Toiminnassa korostuu vastuunantaminen. Vanhemmat nuoret perehdyttävät tiloihin ja käytäntöihin uusia nuoria.

Erilaisia hankintoja tehdään itsenäisesti. Kun tehdään isompaa hankintaa, nuoret osallistuvat esimerkiksi tarjouspyyntöjen tekemiseen. Nuoret ovat päässeet itse osaksi sellaista, josta he voivat nauttia myös omalla vapaa-ajallaan, kuten laavuille puiden vienti, pitkospuiden rakentaminen sekä maastopyöräreitit. Palaute yhteistyökumppaneilta on ollut hyvää ja juttuja mediasta on luettu yhdessä nuorten kanssa, joissa olemme olleet mukana.

Ryhmävalmennuksissa harjoitellaan CV:n tekemistä ja työhaastattelutilanteita, ruuan valmistamista, kodinhoitoa, rahankäsittelyä ja muita elämisen taitojen opettelua. Harjoitteiden avulla haastetaan nuori mukavuusalueen ulkopuolelle.

Lisäksi kaikki nuoret täyttävät palautekyselyn jakson päättymisen jälkeen.

Miksi mielestäsi nuorten osallistaminen on tärkeää?

Nuori saa onnistumisen kokemuksia, rohkeutta ja löytää tekemisen kautta omia vahvuuksia. Osallistaminen on tärkeää siksi, että nuori tuntee itsensä tärkeäksi ja kokee itsensä osaksi yhteisöä. Tavoitteena on, että kaiken kohtaamisen ja keskustelun kautta nuorelle muodostuisi käsitys omasta itsestään ja tulevaisuudesta. Yhdessä tekeminen ja

vertaistuen saaminen sekä jatkuva, arkinen ja rento hyvä kommunikointi vahvistavat nuoren itsetuntoa ja luo onnistumisen kokemuksia. Sosiaalisia tilanteita harjoitellaan jatkuvasti ja pyritään vähentämään esimerkiksi niistä aiheutuvaa ahdistusta erilaisissa tilanteissa. Tästä esimerkki Sibeliustalolla järjestetystä Megaduuniwork-tapahtumasta, jossa kävimme harjoittelemassa nuorten kanssa työnantajien kohtaamista. Tilanteita reflektoidaan ja läpikäydään paljon jälkeenpäin, että mitä opittiin ja miten niistä kehitetään eteenpäin. ▶

Miten nuorten osallisuutta voisi vielä lisätä nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Omassa työssäni voisin lisätä sitä, että nuorilla olisi enemmän mahdollisuuksia toiminnan suunnitteluun esimerkiksi kokoamalla nuorten työryhmän, joka kehittäisi toimintaa. Toiminnan myötä olisi mahdollisuus päästä vaikuttamaan omasta näkökulmasta toimintaan ja sisältöihin, hankintoihin ja mihin vaan.

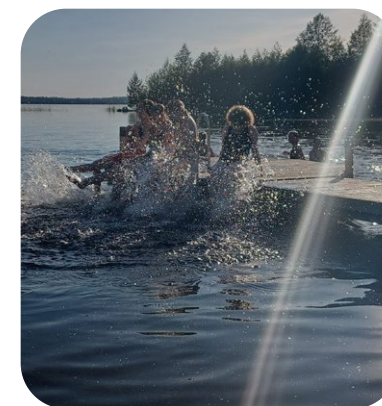
Koko organisaation näkökulmasta koen, että tosi paljon on jo tehty vuosien varrella, esimerkiksi 8-salilla nuoret järjestivät itse tapahtumia ja nuorten iltoja ja toiminta perustui siihen, että tapahtumia järjestetään nuorilta nuorille. Kellarikahvila ja Mahdollistamo toimii tällä hetkellä todella aktiivisesti.

Toivoisin, että kaikilla olisi mahdollisimman hyvin tietoa siitä, mitä toimintoja meidän organisaatiossamme on ja mitä kaikkea meillä jo tehdään. Tieto voisi olla esimerkiksi jossain kootusti ja/tai tieto ujutettaisiin esimerkiksi työntekijöiden viikkopalaveriin.

Organisaatiossa on paljon toimintoja, joissa voisi olla mukana ja pystyisi tekemään yhteistyötä. Kaikilla tulisi olla sama päämäärä. Täällä tehdään paljon omaa, eikä välttämättä ajatella, että kaikki ollaan samaa organisaatiota ja yksi iso kokonaisuus. Toivon vielä enemmän yhteen hiileen puhaltamista ja haastan jokaisen työntekijän katsomaan peiliin, astumaan oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja heittäytymään. Positiiviset kokemukset tuottavat onnistumisen kokemuksia.

Miten toivoisit sinua osallistettavan nuorisopalveluiden organisaatiossa?

Koen, että saan osallistua jo paljon kaikkeen ja olla oman toimintani puolesta monessa mukana, ja täällä myös osallistetaan mukaan toimintaan. Organisaatiossamme on esimerkiksi erilaisia yhteisöjä, viikkopalavereja, kehittämispäiviä ja kyselyjä. Mielestäni se on riittävää, että tietää, että on mahdollisuus lähteä kehittämään ja toteuttamaan itse jotain, jos haluaa.

Kuvat: Elias Päivä, Anniina Horppila, Roope Montonen, Niko Huuonen

20
23

Lahti

Lahden kaupungin nuorisopalvelut

Kirkkokatu 21 E 15140 LAHTI
nuorisopalvelut@lahti.fi
www.lahti.fi/nuorisopalvelut

